

ROZPORZĄDZENIE RADY MINISTRÓW

z dnia 20 grudnia 1952 r.

w sprawie organizacji państwowych komisji arbitrażowych i trybu postępowania arbitrażowego.

Na podstawie art. 16 ust. 2, art. 19 ust. 3, art. 28 ust. 3, art. 34 ust. 2 i art. 39 dekretu z dnia 5 sierpnia 1949 r. o państwowym arbitrażu gospodarczym (Dz. U. Nr 46, poz. 340) zarządza się, co następuje:

DZIAŁ I

Organizacja komisji arbitrażowych.

R o z d z i a ł 1.

Komisje arbitrażowe.

§ 1. Okręgowe komisje arbitrażowe rozpoznają sprawy w pierwszej instancji.

§ 2. 1. Główna Komisja Arbitrażowa rozpoznaje środki odwoławcze od orzeczeń okręgowych komisji arbitrażowych.

2. Główna Komisja Arbitrażowa orzeka w jednej instancji, jeżeli stroną w sprawie jest naczelny organ administracji państwowej lub urząd centralny oraz w sporach przedumownych wynikłych przy zawieraniu umów generalnych.

§ 3. 1. Komisje arbitrażowe orzekają w zespołach.

2. Prezes komisji arbitrażowej może zarządzić rozpoznanie sporu przedumownego przez zespół orzekający powiększony o dwie osoby. Prezes Głównej Komisji Arbitrażowej wyznacza te osoby spośród jej członków powołanych przez Przewodniczącego Państwowej Komisji Planowania Gospodarczego, prezes zaś okręgowej komisji arbitrażowej — spośród osób dających rękojmię należytej znajomości spraw gospodarki narodowej.

3. Jeżeli w terminie określonym przez prezesa okręgowej komisji arbitrażowej strona nie skorzysta z uprawnienia do wyznaczenia arbitra albo jeżeli wyznaczony arbiter nie stawia się, arbitra wyznacza prezes.

4. W razie nieprzybycia arbitrów i niemożności wyznaczenia na ich miejsce innych arbitrów przewodniczący zespołu okręgowej komisji arbitrażowej może w uzasadnionych przypadkach rozpoznać sprawę i wydać orzeczenie bez udziału arbitrów, jeżeli wartość przedmiotu sporu nie przekracza 150.000 zł.

5. Gdy po stronie powodowej lub pozwanej występuje kilka podmiotów, a każdy z nich wskaże innego arbitra, prezes wyznaczy, który ze wskazanych arbitrów wejdzie w skład zespołu orzekającego. Przepisy ust. 3 i ust. 4 mają odpowiednie zastosowanie.

§ 4. 1. Okręgowe komisje arbitrażowe rozpoznają jednoosobowo sprawy, w których:

a) wartość przedmiotu sporu nie przewyższa 15.000 zł albo

b) strona pozwana nie złożyła wyjaśnień w związku z treścią wniosku bądź w wyjaśnieniach tych uznała jego żądanie.

2. Prezes komisji arbitrażowej może przekazać określoną w ust. 1 sprawę pod rozpoznanie zespołu orzekającego, jeżeli uzna, że jest zawila.

3. Przepisy o prawach i obowiązkach zespołu orzekającego stosuje się do prezesów, wiceprezesów i członków komisji arbitrażowych rozpoznających sprawy jednoosobowo.

§ 5. 1. W przypadkach szczególnie ważnych lub gdy chodzi o ustalenie zasady prawnej albo wytycznych ogólnych w zakresie orzecznictwa Prezes Głównej Komisji Arbitrażowej może bądź z własnej inicjatywy, bądź na wniosek zespołu orzekającego zagadnienie lub sprawę przekazać do rozpoznania w zespole zwiększonym Głównej Komisji Arbitrażowej.

2. Zasady prawne i ogólne wytyczne w zakresie orzecznictwa, ustalone przez zespół zwiększony Głównej Komisji Arbitrażowej, powinny być wpisane do księgi zasad państwowego arbitrażu gospodarczego.

§ 6. Główna Komisja Arbitrażowa wydaje zbiór orzeczeń i zarządzeń zawierający zasadnicze rozstrzygnięcia w zakresie orzecznictwa i organizacji państwowego arbitrażu.

R o z d z i a ł 2.

Podział czynności.

§ 7. 1. Prezes komisji arbitrażowej ustala podział czynności, określając według działów gospodarki narodowej, jakie kategorie spraw przydzielone zostały do załatwienia prezesowi, a jakie wiceprezesom.

2. Podział czynności w okręgowej komisji arbitrażowej podlega zatwierdzeniu przez Prezesa Głównej Komisji Arbitrażowej.

3. Podział czynności w Głównej Komisji Arbitrażowej może przewidzieć, że określone kategorie spraw załatwia członek komisji arbitrażowej wyznaczony na przewodniczącego zespołu orzekającego.

R o z d z i a ł 3.

Wyznaczanie członków zespołów orzekających.

§ 8. 1. Prezes Głównej Komisji Arbitrażowej wyznacza imiennie członków zespołu orzekającego w każdej sprawie, uwzględniając w miarę możliwości ich specjalne wiadomości w tej dziedzinie gospodarki narodowej, której sprawa dotyczy.

2. Przepisy ust. 1 stosuje się odpowiednio w przypadku wyznaczenia arbitra przez prezesa okręgowej komisji arbitrażowej.

3. Jeżeli członek zespołu orzekającego nie może wziąć udziału w posiedzeniu komisji arbitrażowej, powinien niezwłocznie zawiadomić o tym prezesa.

R o z d z i a ł 4.

Prawa i obowiązki członków zespołów orzekających.

§ 9. 1. Członkowie zespołu orzekającego powinni obowiązki swoje wypełniać sumiennie i gorliwie.

2. Członkowie zespołu orzekającego kierują się przy orzekaniu zasadami praworządności Polski Ludowej oraz wytycznymi i przepisami planów gospodarczych.

3. Członek zespołu orzekającego obowiązany jest zachować w tajemnicy okoliczności sprawy, o których dowiedział się ze względu na swoje stanowisko.

§ 10. 1. Członek zespołu orzekającego powinien zgłosić swoje wyłączenie w sprawie, w której pozostaje z jedną ze stron lub jej kierownictwem w tego rodzaju stosunkach osobistych, że mogłaby powstać uzasadniona wątpliwość co do jego bezstronności.

2. O wyłączeniu Prezesa Głównej Komisji Arbitrażowej decyduje Prezes Rady Ministrów, o wyłączeniu prezesów okręgowych komisji arbitrażowych, wiceprezesów i członków zespołów orzekających Głównej Komisji Arbitrażowej — Prezes Głównej Komisji Arbitrażowej, o wyłączeniu zaś wiceprezesów i członków zespołów orzekających okręgowych komisji arbitrażowych — prezes okręgowej komisji arbitrażowej.

R o z d z i a ł 5.

Radcy prezesa komisji arbitrażowej do spraw orzecznictwa.

§ 11. 1. Prezes Rady Ministrów mianuje na wniosek Prezesa Głównej Komisji Arbitrażowej radców prezesa komisji arbitrażowej do spraw orzecznictwa.

2. Na stanowisko określone w ust. 1 może być mianowana osoba posiadająca wykształcenie prawnicze, jeżeli jej dotychczasowa praca zawodowa daje rękojmię należytej znajomości zasad obowiązujących w gospodarce narodowej. W wyjątkowych przypadkach na stanowisko radców mogą być powoływani również działacze i organizatorzy życia gospodarczego nie mający wykształcenia prawniczego.

§ 12. 1. Radcy przeprowadzają na zlecenie prezesa dowody i referują sprawy na posiedzeniach zespołów orzekających.

2. Przy przeprowadzaniu dowodów radcy korzystają z uprawnień przysługujących prezesowi komisji arbitrażowej.

3. Prezes Głównej Komisji Arbitrażowej może powierzyć radcom pełnienie na okres przejściowy funkcji prezesa lub wiceprezesa okręgowej komisji arbitrażowej, a w szczególności przewodniczenia w zespole orzekającym.

R o z d z i a ł 6.

Nadzór i administracja.

§ 13. Prezes Rady Ministrów wykonuje zwierzchni nadzór nad państwowym arbitrażem gospodarczym.

§ 14. Prezes Głównej Komisji Arbitrażowej kieruje pracami Głównej Komisji Arbitrażowej i wykonuje nadzór nad okręgowymi komisjami arbitrażowymi.

§ 15. Prezes Głównej Komisji Arbitrażowej ma prawo żądać od prezesa okręgowej komisji arbitrażowej wyjaśnień, wglądać sam lub przez delegowanego pracownika w prace komisji okręgowej, uchylać zarządzenia niezgodne z przepisami porządkowymi oraz usuwać skutki tych uchybień.

§ 16. 1. Prezes Głównej Komisji Arbitrażowej może wzywać osoby kierujące arbitrażem resortowym na wspólne narady celem omówienia wykonywania wytycznych, wydanych przez Główną Komisję Arbitrażową.

2. Prezes Głównej Komisji Arbitrażowej może drogą inspekcji sam lub przez delegowanego pracownika sprawdzić, w jaki sposób udzielone wytyczne są przez arbitraż resortowy wykonywane. Prezes przedstawia Prezesowi Rady Ministrów wnioski w sprawie usunięcia stwierdzonych uchybień, natomiast sam nie wydaje zarządzeń zmierzających do ich usunięcia.

§ 17. Prezesi okręgowych komisji arbitrażowych dysponują kredytami budżetowymi tych komisji i w tym zakresie są władzą asygnującą, chyba że Prezes Rady Ministrów w porozumieniu z Ministrem Finansów zarządzi inaczej.

§ 18. Prezes Rady Ministrów wyda na wniosek Prezesa Głównej Komisji Arbitrażowej regulamin, który określi tryb wewnętrznego urzędowania komisji arbitrażowych.

DZIAŁ II

Tryb postępowania arbitrażowego.

R o z d z i a ł 7.

Wniosek.

§ 19. 1. Wniosek o rozpoznanie sprawy należy złożyć na piśmie we właściwej komisji arbitrażowej.

2. We wniosku należy wymienić nazwy i adresy jednostek, które mają być stronami w sporze, organ nadzorczy i numer rachunku rozliczeniowego wnioskodawcy. Oznaczenie wartości przedmiotu sporu, zwięzły opis stanu faktycznego, który jest podstawą zwrócenia się do komisji arbitrażowej, wykaz dowodów ze wskazaniem, jakie okoliczności mają być nimi udowodnione, oraz dokładne określenie żądanie. Wniosek do okręgowej komisji arbitrażowej powinien nadto zawierać imię, nazwisko i adres wyznaczonego przez stronę arbitra, jeżeli wartość przedmiotu sporu przewyższa 15.000 zł.

3. Wniosek powinien być podpisany przez osoby uprawnione do reprezentowania jednostki.

4. Do wniosku załączyć należy oryginały lub odpisy dokumentów powołanych we wniosku, o ile znajdują się w posiadaniu strony, odpis pisma do pozwanego z wezwaniem do dobrowolnego wykonania świadczenia z dowodem nadania oraz pokwitowanie z uiszczenia opłaty arbitrażowej.

5. Nadto do wniosku załączyć należy jego odpisy i odpisy załączników dla uczestniczących w sprawie jednostek.

6. Z wnioskiem o rozpoznanie sprawy połączyć można wniosek o zabezpieczenie roszczenia.

§ 20. 1. Nie wszczyna się postępowania arbitrażowego w przypadku, gdy przedmiotem roszczenia jest wierzytelność podlegająca rozliczeniu inkasowemu, chyba że bank wnioskodawcy odmówił przyjęcia dochodzonej wierzytelności do inkasa lub bank dłużnika nie dokonał rozliczenia wskutek zgłoszonej przez dłużnika odmowy akceptu.

2. Dowód na okoliczności wymienione w ust. 1 należy dołączyć do wniosku.

§ 21. 1. Wniosek o rozpoznanie sprawy należy złożyć najpóźniej w ciągu jednego roku od dnia, w którym wierzyciel mógł żądać zaspokojenia roszczenia, a w przypadkach gdy dochodzenie roszczeń jest ograniczone terminem zawitym krótszym niż rok lub też podlega krótszemu przedawnieniu, wniosek powinien być złożony przed upływem terminu zawitego lub przedawnienia.

2. Terminy przewidziane w ust. 1 nie bieżą w okresie od dnia złożenia przez wierzyciela w banku dokumentów, stanowiących podstawę rozliczenia inkasowego, do dnia zwrotu tych dokumentów wierzycielowi wskutek bądź odmowy przyjęcia ich do inkasa, bądź odmowy akceptu, zgłoszonej przez dłużnika.

3. Prezes komisji arbitrażowej może w wyjątkowych uzasadnionych przypadkach z urzędu lub na wniosek strony przywrócić uchybiony termin (ust. 1). Wniosek strony o przywrócenie terminu będzie rozpoznany tylko wówczas, jeżeli został złożony wniosek o rozstrzygnięcie sporu.

§ 22. Jeżeli wniosek kieruje się łącznie przeciwko pozwanym, dla których miejscowo właściwe są różne komisje arbitrażowe, wybór między tymi komisjami należy do powoda.

§ 23. 1. Prezes komisji arbitrażowej, do której wniosek został wniesiony, stwierdzając niewłaściwość tej komisji, przekazuje sprawę komisji właściwej.

2. Przepis ust. 1 ma odpowiednie zastosowanie w przypadku, gdy spór podlega rozpoznaniu przez arbitraż resortowy.

§ 24. 1. Jednym wnioskiem można dochodzić kilku roszczeń przeciwko temu samemu pozwanemu, można również jednym wnioskiem dochodzić roszczeń przeciwko kilku pozwanym, jeżeli roszczenia te opierają się na tej samej podstawie prawnej lub faktycznej.

2. Komisja arbitrażowa może wyłączyć do odrębnego rozpoznania poszczególne roszczenia, jeżeli to przyczyni się do uproszczenia lub przyspieszenia postępowania.

3. Komisja arbitrażowa może połączyć do wspólnego rozpoznania sprawy wszczęte z wniosków różnych powodów i przeciw różnym pozwanym, jeżeli roszczenia oparte są na tej samej podstawie prawnej lub faktycznej.

§ 25. Przepisy §§ 19—24 stosuje się odpowiednio do wniosków zgłaszanych przez jednostki określone w art. 13 ust. 2 i 3 i art. 14 ust. 1 i 2 dekretu o państwowym arbitrażu gospodarczym.

§ 26. 1. W postępowaniu arbitrażowym reprezentuje stronę jej kierownictwo lub pełnomocnik ustanowiony przez nią spośród jej pracowników.

2. Pełnomocnika wyznaczyć może również organ nadzorujący stronę spośród swoich pracowników lub pracowników nadzorowanych przez niego jednostek.

§ 27. 1. Przy obliczaniu wartości przedmiotu sporu stosuje się odpowiednio przepisy kodeksu postępowania cywilnego.

2. Podana we wniosku wartość podlega sprawdzeniu przez prezesa komisji arbitrażowej.

§ 28. 1. Jeżeli wniosek nie odpowiada warunkom formalnym lub jest niedostatecznie opłacony, prezes zwraca stronę do stosownego poprawienia lub uzupełnienia go w terminie tygodniowym.

2. Po bezskutecznym upływie tego terminu prezes może bądź zwrócić wniosek, bądź nadając bieg sprawie zarządzić sporządzenie brakujących odpisów na koszt powoda i wszcząć postępowanie egzekucyjne celem ściągnięcia nie uiszczonych opłat oraz kosztów usunięcia braków.

§ 29. 1. Prezes komisji arbitrażowej odrzuci wniosek:

- a) jeżeli droga postępowania arbitrażowego jest niedopuszczalną,
- b) jeżeli w odniesieniu do wierzytelności podlegającej rozliczeniu inkasowemu strona pomimo wezwania (§ 28 ust. 1) w określonym terminie nie przedstawiła dowodów stwierdzających okoliczności wymienione w § 20,
- c) jeżeli wniosek został złożony po upływie terminów określonych w § 21 ust. 1.

2. W przypadku przewidzianym w ust. 1 lit. c) prezes zawiadomi o dopuszczeniu do upływu terminu organ nadzorczy wnioskodawcy.

3. Odrzucenie wniosku z przyczyn wymienionych w ust. 1 może nastąpić również na rozprawie orzeczeniem komisji arbitrażowej.

Rozdział 8.

Wyjaśnienia i wnioski stron.

§ 30. 1. Nadając bieg sprawie, prezes zarządza doręczenie odpisu wniosku stronie pozwanej i wzywa ją do złożenia w określonym terminie wyjaśnień, wskazania dowodów na okoliczności faktyczne w nich podane, a w sprawie rozpoznawanej przez okręgową komisję arbitrażową także do wyznaczenia arbitra, jeżeli wartość przedmiotu sporu przewyższa 15.000 zł.

2. Przepisy rozdziału poprzedniego stosuje się odpowiednio.

§ 31. 1. Strona pozwana obowiązana jest do złożenia w określonym terminie wyjaśnień i odpowiedzi na doręczony jej wniosek.

2. W razie nie usprawiedliwionego niedopełnienia obowiązku przewidzianego w ust. 1 komisja arbitrażowa zawiadamia o tym organ nadzorczy strony oraz może rozpoznać sprawę i wydać orzeczenie bez wzywania stron na podstawie posiadanego materiału dowodowego.

3. Składając wyjaśnienia strona pozwana wskaże jednocześnie organ nadzorczy, któremu podlega.

§ 32. Strona pozwana może składając wyjaśnienia zgłosić wniosek o rozpoznanie roszczenia wzajemnego, jeżeli ono pozostaje w związku z roszczeniem powoda lub nadaje się do potrącenia bądź jeżeli rozpoznanie go mo-

że mieć wpływ na rozstrzygnięcie o roszczeniu powoda.

§ 33. 1. Każda ze stron obowiązana jest do oświadczenia się zgodnie z prawdą co do twierdzeń strony przeciwnej, dotyczących okoliczności faktycznych.

2. Jeżeli wskutek złożenia przez stronę niezgodnych z prawdą wyjaśnień, uchylenia się od wyjaśnień albo spóźnionego przytoczenia istotnych okoliczności faktycznych i powołania dowodów nastąpiła zwłoka w rozstrzygnięciu sprawy, komisja arbitrażowa może — niezależnie od wyniku sprawy — włożyć na stronę obowiązek zwrotu tych kosztów, które strona ta wywołała swym postępowaniem.

§ 34. Strona obowiązana jest odpisy wszelkich pism i załączników, składanych przez nią komisji arbitrażowej w toku postępowania, przesłać jednocześnie listem poleconym stronie przeciwnej i współuczestnikom postępowania, a dowód wysłania przedłożyć komisji arbitrażowej.

R o z d z i a ł 9.

Protokoły i doręczenia.

§ 35. 1. Komisja arbitrażowa sporządza protokół z każdej czynności mogącej mieć znaczenie dla rozstrzygnięcia sprawy.

2. W protokole podać należy czas, miejsce przeprowadzonej czynności, nazwiska osób biorących udział w przeprowadzonej czynności z ramienia komisji arbitrażowej i stron oraz dokładny opis przeprowadzonej czynności, złożonych oświadczeń lub zeznań. Protokół podpisują prezes i protokolant.

3. Pozostałe czynności ujmuje się w formę notatki. Notatka powinna być podpisana przez sporządzającego ją i oznaczona datą sporządzenia.

§ 36. Strony mogą w terminie trzydniowym od daty sporządzenia protokołu żądać jego sprostowania lub uzupełnienia.

§ 37. 1. Komisja arbitrażowa może wzywać strony, świadków i biegłych telefonicznie lub telegraficznie. O wezwaniu telefonicznym zamieszcza się w aktach sprawy notatkę, stwierdzającą datę przeprowadzonej rozmowy telefonicznej i nazwiska osób, które nadawały i odbierały wezwanie.

2. Poza tym przy doręczeniu stosuje się odpowiednio przepisy kodeksu postępowania cywilnego.

R o z d z i a ł 10.

Dowody.

§ 38. Prezes komisji arbitrażowej zarządza przeprowadzenie postępowania dowodowego co do faktów mających znaczenie dla rozstrzygnięcia sporu. W zarządzeniu prezes oznacza fakty podlegające stwierdzeniu i środek dowodowy oraz ustali, czy postępowanie dowodowe odbędzie się przed zespołem orzekającym, czy też sam je przeprowadzi.

§ 39. Prezes komisji arbitrażowej może wezwać świadków i biegłych do złożenia zeznań lub opinii na piśmie, uprzedzając ich zarazem o odpowiedzialności za fałszywe zeznania.

§ 40. 1. Prezes zawiadamia strony o terminie przesłuchania biegłego lub świadka bądź o przeprowadzeniu oględzin lub innego dowodu w terminie, umożliwiającym im wzięcie udziału w czynnościach.

2. Prezes może odstąpić od zawiadomienia stron o tym terminie, jeżeli spowodowałyby to opóźnienie rozstrzygnięcia sprawy.

3. Jeżeli strony nie były obecne przy przeprowadzaniu dowodów, powinny one mieć możliwość zapoznania się z wynikami i złożenia wyjaśnień przed rozstrzygnięciem sprawy.

§ 41. Może być dopuszczony dowód przeciwny co do treści oświadczeń złożonych w dokumencie publicznym lub prywatnym.

§ 42. Tajemnicą urzędową lub służbową w dziedzinie gospodarczej można zastępować się tylko na podstawie zarządzenia Przewodniczącego Państwowej Komisji Planowania Gospodarczego, określającego dane okoliczności jako tajne.

§ 43. Prezes komisji arbitrażowej może z urzędu lub na wniosek strony zarządzić przeprowadzenie dowodów jeszcze przed złożeniem wniosku o rozpoznanie sprawy lub przed złożeniem wyjaśnień przez pozwanego w przypadku:

- a) gdy zachodzi obawa, że przeprowadzenie dowodów stanie się niewykonalne lub zbyt utrudnione,
- b) gdy zachodzi potrzeba ustalenia wad albo w ogóle właściwości rzeczy lub robót.

§ 44. W sprawach nie uregulowanych przepisami niniejszego rozporządzenia stosuje się do postępowania dowodowego odpowiednio przepisy działu III tytułu III, księgi drugiej części I kodeksu postępowania cywilnego.

R o z d z i a ł 11.

Posiedzenia komisji arbitrażowych.

§ 45. Prezes komisji arbitrażowej kieruje sprawę na posiedzenie komisji arbitrażowej:

- a) jeżeli zarządził przeprowadzenie dowodów przed zespołem orzekającym lub
- b) jeżeli uznał, że zebrane przez niego dowody wystarczają do rozstrzygnięcia sprawy; zespół orzekający może dopuścić i przeprowadzić dowody uzupełniające.

§ 46. Wyznaczając termin posiedzenia komisji arbitrażowej prezes komisji arbitrażowej wzywa strony, chyba że w świetle zebranych dowodów i wyjaśnień stron jest rzeczą oczywistą, że ustna rozprawa z udziałem stron nie może mieć wpływu na rozstrzygnięcie sprawy. Komisja arbitrażowa może zarządzić wezwanie stron.

§ 47. Posiedzenia komisji arbitrażowej są jawne tylko o tyle, o ile zespół orzekający uzna, że ze względu na interes publiczny jest to wskazane.

§ 48. 1. Na posiedzeniu komisji arbitrażowej referuje sprawę prezes komisji arbitrażowej lub wyznaczony przez niego członek zespołu orzekającego albo radca prezesa do spraw orzecznictwa.

2. Posiedzenie komisji arbitrażowej z udziałem stron obejmuje ponadto wyjaśnienia stron i roztrząsanie wyników postępowania dowodowego.

R o z d z i a ł 12.

Zawieszenie i umorzenie postępowania.

§ 49. 1. Gdy opóźnienie rozstrzygnięcia sprawy nie wyrzeże ujemnych skutków dla gospodarki narodowej, komisja arbitrażowa może zawiesić postępowanie:

- a) jeżeli rozstrzygnięcie sprawy zależy od wyniku innego sporu lub
- b) jeżeli rozstrzygnięcie sprawy zależy od uprzedniego orzeczenia organu administracji państwowej, lub

c) jeżeli ujawni się czyn, którego ustalenie w drodze karnej lub dyscyplinarnej mogłoby wywrzeć wpływ na rozstrzygnięcie rozpatrywanej sprawy, lub

d) na zgodny wniosek stron celem umożliwienia przeprowadzenia pertraktacji ugodowych.

2. Postępowanie zawieszono może być podjęte w każdej chwili z urzędu lub na wniosek jednej ze stron.

§ 50. 1. Komisja arbitrażowa może zawiesić postępowanie i przedstawić Przewodniczącemu Państwowej Komisji Planowania Gospodarczego do wyjaśnienia wątpliwość, powstałą na skutek wydania przez organy zwierzchnie stron różnych zarządzeń, ustalających w odmienny sposób wykonanie planu gospodarczego.

2. Wniosek o wyjaśnienie przedstawia komisja arbitrażowa Przewodniczącemu Państwowej Komisji Planowania Gospodarczego za pośrednictwem Prezesa Głównej Komisji Arbitrażowej.

§ 51. Komisja arbitrażowa umarza postępowanie, jeżeli rozstrzygnięcie co do przedmiotu sporu stało się zbędne.

R o z d z i a ł 13.

Orzeczenie.

§ 52. 1. Komisja arbitrażowa rozstrzyga sprawę i wydaje orzeczenie, gdy uzna, że okoliczności mające znaczenie dla rozstrzygnięcia sporu zostały dostatecznie wyjaśnione.

2. Orzeczenia zapadłe w pierwszej instancji są natychmiast wykonalne.

§ 53. 1. Komisja arbitrażowa może wydać orzeczenie częściowe, jeżeli dostatecznie wyjaśniona została część żądania lub niektóre z żądań strony.

2. Uznając żądanie za usprawiedliwione w zasadzie, komisja arbitrażowa może wydać orzeczenie wstępne tylko co do samej zasady, co do spornej zaś wysokości roszczeń i innych wniosków zarządzić bądź dalszą rozprawę, bądź dalsze postępowanie dowodowe.

§ 54. Komisja arbitrażowa może rozstrzygnąć co do roszczenia, które nie było przedmiotem żądania lub co do którego żądanie cofnięto, jak również orzec ponad żądanie wniosku.

§ 55. Komisja arbitrażowa może uznać umowę lub jej część za sprzeczną z Narodowym Planem Gospodarczym, orzec jej nieważność oraz może zobowiązać strony do zawarcia w określonym terminie nowej umowy przy zachowaniu ustalonych przez komisję istotnych postanowień umownych.

§ 56. 1. Sentencja orzeczenia powinna zawierać oznaczenie komisji arbitrażowej, datę wydania orzeczenia, skład zespołu orzekającego, wymienienie stron i oznaczenie przedmiotu sprawy, rozstrzygnięcie komisji o roszczeniach stron, wskazanie, że strony mają obowiązek natychmiastowego wykonania orzeczenia, oraz pouczenie o środkach odwoławczych.

2. W sentencji orzeczenia komisja ustali, która ze stron ponosi koszty postępowania; jeżeli komisja nie orzeknie o wysokości kosztów postępowania — prezes komisji ustali je odrębnym zarządzeniem.

3. W razie uznania przez komisję, że nastąpiło jawne naruszenie ciężącego na jednostce gospodarki społecznej obowiązku szczególnej troski o mienie społeczne, dyscypliny planowej, finansowej lub umownej albo zasad współżycia społecznego w Polskiej Rzeczypospolitej Ludowej, decyzję o zawiadomieniu o tym jed-

nostek zwierzchnich stron lub innych organów umieszcza się w sentencji.

§ 57. 1. W uzasadnieniu orzeczenia komisja podaje powody rozstrzygnięcia, wskazując ustaloną przez siebie podstawę faktyczną i prawną orzeczenia.

2. Sentencję orzeczenia podpisują wszyscy członkowie zespołu orzekającego, orzeczenie zaś z uzasadnieniem — przewodniczący zespołu orzekającego.

3. Sentencję orzeczenia z uzasadnieniem doręcza się stronom z urzędu.

§ 58. Prezes komisji arbitrażowej może sprostować niedokładności, omyłki pisarskie, rachunkowe lub inne oczywiste pomyłki w orzeczeniu.

§ 59. Jeżeli komisja arbitrażowa nie orzekła o całości wniosku lub o wszystkich wnioskach, prezes komisji arbitrażowej lub strona może w ciągu 7 dni od daty doręczenia orzeczenia wystąpić o jego uzupełnienie.

§ 60. Komisja arbitrażowa, która wydała orzeczenie, rozstrzyga na wniosek Prezesa Rady Ministrów, Prezesa Głównej Komisji Arbitrażowej lub strony wątpliwości co do wykładni orzeczenia, jakie mogłyby się nastręczyć przy jego wykonaniu.

§ 61. Wniosek o sprostowanie, uzupełnienie lub wykładnię orzeczenia nie ma wpływu na bieg terminu do złożenia środka odwoławczego.

R o z d z i a ł 14.

Środki odwoławcze.

§ 62. 1. Stronom służy odwołanie od orzeczeń okręgowych komisji arbitrażowych, jeżeli wartość przedmiotu zaskarżenia przekracza 5.000 zł. Ograniczenie to nie dotyczy orzeczeń odrzucających wniosek (§ 29 ust. 3) i zawieszających postępowanie (§ 49).

2. Od zarządzeń prezesa okręgowej komisji arbitrażowej służy stronom zażalenie w przypadkach przewidzianych w § 68 ust. 1.

§ 63. 1. Środek odwoławczy wnosi się do Głównej Komisji Arbitrażowej za pośrednictwem okręgowej komisji arbitrażowej w terminie 14 dni od dnia doręczenia orzeczenia lub zarządzenia.

2. W sprawie zawilej prezes może z urzędu lub na wniosek strony przedłużyć stosownie termin do wniesienia odwołania, nie dłużej jednak niż na okres miesiąca.

3. Prezes może na wniosek strony przywrócić jej termin do wniesienia środka odwoławczego, jeśli uchybienie terminu nastąpiło bez jej winy. Wniosek o przywrócenie może być zgłoszony najdalej w ciągu 7 dni od ustania przyczyny, która spowodowała uchybienie.

§ 64. 1. Odwołanie powinno czynić zadość ogólnym wymaganiom przepisanych dla wniosków, a nadto ma zawierać oznaczenie zaskarżonego orzeczenia oraz zwięzłe wyłożenie podstaw odwołania ze wskazaniem w razie potrzeby nowych faktów i dowodów nie przytoczonych przed komisją okręgową oraz wskazanie żądanych zmian.

2. Przepis § 28 ust. 1 i 2 stosuje się odpowiednio.

§ 65. Jeżeli odwołanie odpowiada wymaganiom formalnym, prezes okręgowej komisji arbitrażowej przesyła akta sprawy Głównej Komisji Arbitrażowej, która doręcza stronie przeciwnej odpis odwołania.

§ 66. Prezes okręgowej komisji arbitrażowej odrzuca odwołanie, jeżeli wniesione zostało po terminie lub jeżeli odwołanie nie służy (§ 62 ust. 1 i § 63 ust. 1).

§ 67. 1. Główna Komisja Arbitrażowa rozstrzygając odwołanie może zmienić orzeczenie okręgowej komisji arbitrażowej również w nie zaskarżonej części,

2. Poza tym w postępowaniu odwoławczym przed Główną Komisją Arbitrażową stosuje się odpowiednio przepisy rozdziałów 7—13 niniejszego rozporządzenia.

§ 68. 1. Zażalenie do Głównej Komisji Arbitrażowej służy na zarządzenie prezesa okręgowej komisji arbitrażowej zwracające wniosek (§ 28 ust. 2), odrzucające wniosek (§ 29 ust. 1), ustalające koszty postępowania (§ 56 ust. 2), odmawiające przywrócenia terminu (§ 21 ust. 3 i § 63 ust. 3), odrzucające środek odwoławczy (§ 66) lub odmawiające zabezpieczenia dowodu (§ 43).

2. Przepisy §§ 64, 65 i 66 stosuje się odpowiednio.

R o z d z i a ł 15.

Wznowienie postępowania.

§ 69. 1. Prezes Rady Ministrów lub Prezes Głównej Komisji Arbitrażowej może z urzędu lub na wniosek strony wznowić postępowanie zakończone prawomocnym orzeczeniem na tej podstawie:

- że orzeczenie oparte zostało na dokumencie podrobionym bądź sfałszowanym lub na skazującym wyroku karnym następnie uchylonym, lub
- że ujawnione zostały takie nowe okoliczności faktyczne lub środki dowodowe, które mogłyby mieć istotny wpływ na wynik sprawy, a z których strona nie mogła skorzystać w poprzednim postępowaniu.

2. Nie można żądać wznowienia po upływie lat dwu od uprawomocnienia się orzeczenia.

§ 70. Sprawę wznowioną rozpoznaje komisja arbitrażowa, która wydała orzeczenie w pierwszej instancji.

R o z d z i a ł 16.

Spory przedumowne.

§ 71. Miejscowo właściwą do rozpoznania sporów przedumownych, z wyjątkiem sporów przedumownych określonych w § 2 ust. 2, jest ta okręgowa komisja arbitrażowa, w której okręgu wnioskodawca ma swą siedzibę.

§ 72. Do wniosku o rozpoznanie sporu przedumownego dołączyć należy protokół rozbieżności sporządzony przez strony oraz dowód podjęcia za pośrednictwem jednostki zwierzchniej lub organu, któremu strona podlega lub przez który jest nadzorowana, próby uzgodnienia spornych postanowień umowy.

§ 73. W sporach przedumownych pełnomocnik powinien przedstawić pełnomocnictwo do zawarcia spornej umowy.

§ 74. Spór przedumowny powinien być rozstrzygnięty, gdy obie strony mają swą siedzibę w okręgu komisji arbitrażowej, w ciągu 7 dni, w innych przypadkach — w ciągu 14 dni od daty wpływu wniosku, a w razie zażądania od wnioskodawcy uzupełnień — od daty ich nadesłania.

§ 75. 1. Odwołanie służy stronom bez względu na wartość przedmiotu zaskarżenia.

2. Odwołanie rozpatruje Główna Komisja Arbitrażowa w ciągu 5 dni od daty wpływu odwołania do Głównej Komisji Arbitrażowej.

§ 76. Przy rozpatrywaniu sporów przedumownych stosuje się odpowiednio przepisy rozdziałów 1 i 7—15.

R o z d z i a ł 17.

Postępowanie upominawcze.

§ 77. 1. W przypadku gdy przedmiotem roszczenia jest należność za wykonane dostawy, roboty lub usługi, nie podlegająca ze względu na swoją wysokość przepisom o rozliczeniach inkasowych, lub należność banków państwowych bądź gminnych kas spółdzielczych, oparta na dowodach mających moc prawną dokumentów publicznych, prezes komisji arbitrażowej może z urzędu lub na wniosek strony wydać nakaz zapłaty bez wzywania strony pozwanej do złożenia wyjaśnień i bez rozprawy.

2. Nakaz zapłaty może być wydany, jeżeli do wniosku dołączony jest odpis rachunku za wykonaną dostawę, robotę lub usługę wraz z dowodem jego przesłania dłużnikowi oraz dowód stwierdzający przesłanie dłużnikowi przed złożeniem wniosku arbitrażowego pisma z wezwaniem do dokonania zapłaty w oznaczonym terminie i jeżeli z oddzielnego oświadczenia wnioskodawcy lub z treści wniosku wynika, że dłużnik nie kwestionował dochodzonej należności. W przypadku gdy stroną powodową jest bank państwowy lub gminna kasa spółdzielcza, do wniosku należy dołączyć tylko odpowiedni dokument stwierdzający wymagalność dochodzonego roszczenia oraz dowód wezwania pozwanego do dobrowolnego wykonania świadczenia.

§ 78. 1. Prezes orzeka wydanym nakazem zapłaty, że strona pozwana ma zaspokoić dochodzone roszczenie wraz z należnymi odsetkami i kosztami postępowania arbitrażowego.

2. Odpis nakazu zapłaty wraz z odpisem wniosku i załączników doręcza się z urzędu stronie pozwanej z pouczeniem, że służy jej prawo do wniesienia sprzeciwu podlegającego opłacie arbitrażowej i że w razie niewniesienia należycie opłaconego sprzeciwu i niezaspokojenia dobrowolnie nakazu zapłaty, nakaz ten zostanie zaopatrzonej klauzulą wykonalności po upływie 14 dni od daty doręczenia, przy czym należne od tego opłaty arbitrażowe obciążają stronę pozwaną.

3. O wydaniu nakazu zapłaty komisja arbitrażowa zawiadamia wnioskodawcę.

§ 79. 1. Strona pozwana może w terminie 14 dni od dnia doręczenia odpisu nakazu zapłaty wnieść przeciwko niemu sprzeciw. Przepis § 64 ust. 1 stosuje się odpowiednio.

2. Sprzeciw wnosi się do komisji arbitrażowej, której prezes wydał nakaz zapłaty.

§ 80. 1. Na skutek wniesionego sprzeciwu komisja arbitrażowa rozstrzyga sprawę w zwykłym trybie i wydaje orzeczenie.

2. Nakaz zapłaty, od którego nie został wniesiony sprzeciw, ma moc orzeczenia zapadłego w postępowaniu arbitrażowym i na wniosek strony powodowej zostaje zaopatrzonej klauzulą wykonalności (§ 83 ust. 1).

§ 81. 1. Jeżeli wniosek o wydanie nakazu zapłaty nie odpowiada wymaganiom § 77, prezes komisji arbitrażowej może odmówić wydania nakazu i zarządzić rozpoznanie wniosku w zwykłym trybie.

2. W przypadku przewidzianym w ust. 1 prezes wzywa stronę do uzupełnienia opłaty arbitrażowej. Przepis § 28 ust. 2 stosuje się odpowiednio.

R o z d z i a ł 18.

Wykonanie orzeczeń.

§ 82. 1. Orzeczenia zapadłe w postępowaniu arbitrażowym, prawomocne nakazy zapłaty, ugody zatwier-

dzony w tym postępowaniu i zarządzenia prezesa komisji arbitrażowej powinny być wykonywane bezzwłocznie bez wdrażania postępowania egzekucyjnego.

2. W razie wniesienia odwołania (§ 62 ust. 1), wystąpienia o wykładnię orzeczenia (§ 60) lub o wznowienie postępowania (§ 69) prezes komisji arbitrażowej może wstrzymać wykonanie orzeczenia lub prawomocnego nakazu zapłaty do czasu rozstrzygnięcia odwołania lub wniosku w przedmiocie wykładni albo wznowienia.

3. Wydając zarządzenie o wstrzymaniu wykonania orzeczenia lub prawomocnego nakazu zapłaty, prezes okręgowej komisji arbitrażowej przedkłada niezwłocznie sprawę Prezesowi Głównej Komisji Arbitrażowej, który może wydane zarządzenie uchylić lub zmienić.

§ 83. 1. Zaopatrzony w klauzulę wykonalności wypis orzeczenia, nakazu zapłaty, ugody zatwierdzonej przez komisję arbitrażową lub zarządzenia prezesa tej komisji składa wierzyciel w banku dla niego właściwym w trybie przewidzianym dla bezakceptowych rozliczeń inkasowych celem pokrycia roszczeń pieniężnych, bez względu na ich wysokość, z rachunku bankowego dłużnika. Klauzula wykonalności powinna zawierać:

- a) wzmiankę, że roszczenie podlega zaspokojeniu,
- b) wskazanie jednostki uprawnionej do uzyskania zaspokojenia,
- c) wskazanie, z jakiego funduszu ma nastąpić pokrycie,
- d) datę nadania klauzuli, podpis prezesa i odcisk pieczęci komisji arbitrażowej.

2. Bank nie dokona zaspokojenia roszczenia, jeżeli dłużnik przedstawi wypis zarządzenia prezesa komisji arbitrażowej wstrzymującego wykonanie orzeczenia.

3. Przy zbiegu roszczeń podlegających zaspokojeniu z rachunku w banku o kolejności zaspokojenia rozstrzyga data wpływu zgłoszenia do banku.

4. Tryb zaspokojenia roszczeń pieniężnych wierzyciela z kredytów budżetowych dłużnika ustalają przepisy szczególne.

R o z d z i a ł 19.

Postępowanie egzekucyjne.

§ 84. Orzeczenie, prawomocny nakaz zapłaty, ugoda zatwierdzona przez komisję arbitrażową i zarządzenie prezesa komisji arbitrażowej są tytułami egzekucyjnymi.

§ 85. 1. Jeżeli strona obowiązana do spełnienia świadczenia nie wykona go w ciągu 7 dni od doręczenia jej przez wierzyciela wezwania do dobrowolnego wykonania, a wierzyciel nie może uzyskać zaspokojenia w sposób przewidziany w § 83, wierzyciel może zwrócić się do prezesa komisji arbitrażowej, która rozpoznawała sprawę w pierwszej instancji, z wnioskiem o zarządzenie egzekucji.

2. Do wniosku dołączyć należy tytuł egzekucyjny i odpis wezwania do dobrowolnego wykonania z dowodem doręczenia.

§ 86. 1. Z wnioskiem o zarządzenie egzekucji należy wystąpić najpóźniej w ciągu jednego roku od dnia doręczenia orzeczenia, a w razie wstrzymania wykonania orzeczenia zapadłego w pierwszej instancji — od dnia uprawomocnienia się orzeczenia.

2. Prezes komisji arbitrażowej odmówi wydania zarządzenia egzekucyjnego, jeżeli wniosek został złożony po upływie terminu określonego w ust. 1, a o dopuszczeniu do upływu terminu zawiadamia właściwy organ nadzorczy, może jednak w wyjątkowo uzasadnionych przypadkach termin ten przedłużyć,

§ 87. Przepisy §§ 85 i 86 mają odpowiednie zastosowanie do nakazów zapłaty opatrzonych klauzulą wykonalności (§ 80 ust. 2) z tym, że roczny termin na wystąpienie z wnioskiem o zarządzenie egzekucji liczy się przy nakazach zapłaty od upływu terminu do złożenia sprzeciwu.

§ 88. 1. Zarządzenie egzekucyjne wydaje prezes komisji arbitrażowej.

2. W zarządzeniu prezes oznaczy świadczenie, jakie ma być spełnione, oraz sposób egzekucji, jaki stosownie do okoliczności uważa za odpowiedni, a ponadto określi wysokość opłaty, jaką ma ponieść dłużnik niezależnie od zwrotu kosztów egzekucyjnych.

§ 89. Postępowanie egzekucyjne przeprowadza się w trybie przepisany w kodeksie postępowania cywilnego, z tym że:

- a) ilekroć kodeks postępowania cywilnego przewiduje właściwość sądu w postępowaniu egzekucyjnym i do rozpoznania skargi na czynności komornika, właściwa jest komisja arbitrażowa, której prezes wydał zarządzenie egzekucyjne,
- b) zarządzenie egzekucji wydane w myśl § 88 zastępuje klauzulę wykonalności.

§ 90. 1. Prezes właściwej komisji arbitrażowej może z urzędu lub na wniosek strony wydać zarządzenie tymczasowe celem zabezpieczenia roszczeń wniosku złożonego w komisji arbitrażowej, jeżeli roszczenie jest wiarygodne, a niezabezpieczenie mogłoby spowodować niemożność wykonania żądania wniosku lub poważne szkody.

2. Przy wykonaniu zarządzenia tymczasowego prezes stosuje odpowiednio przepisy niniejszego rozdziału.

3. Zarządzenie tymczasowe jest natychmiast wykonalne.

§ 91. 1. Na zarządzenie prezesa okręgowej komisji arbitrażowej w przedmiocie zarządzenia egzekucji (§ 88) lub zabezpieczenia roszczenia (§ 90 ust. 1) służy stronom zażalenie.

2. Przy składaniu i rozpatrywaniu zażaleń wymienionych w ust. 1 mają odpowiednie zastosowanie przepisy rozdziału 14.

DZIAŁ III

Oplaty arbitrażowe.

§ 92. 1. W postępowaniu przed komisją arbitrażową i od wniosku o zarządzenie egzekucji pobiera się opłatę. Do uiszczenia opłaty obowiązana jest strona występująca o dokonanie czynności, od której przypada opłata.

2. W przypadkach gdy czynność przeprowadzana jest z urzędu, do pokrycia opłat obowiązane są strony w częściach równych, o ile prezes komisji arbitrażowej nie zarządzi inaczej.

3. Jeżeli wniosek podlega ponownemu rozpoznaniu przez komisję arbitrażową wskutek uchylenia orzeczenia przez Prezesa Rady Ministrów lub przez Prezesa Głównej Komisji Arbitrażowej (§ 96), pobiera się od strony, na której korzyść orzeczenie zostało uchylone, opłatę arbitrażową w wysokości opłaty przewidzianej od odwołania.

4. Oplaty arbitrażowe wpłaca się w drodze przelewu na dochody budżetowe właściwej komisji arbitrażowej.

§ 93. 1. Od wniosku o rozpoznanie sporu, roszczenia wzajemnego i od odwołania pobiera się pełną opłatę

arbitrażową w wysokości 2% od wartości przedmiotu sporu, a w sporach przedumownych pobiera się opłatę stałą wynoszącą 300 zł.

2. W postępowaniu upominawczym pobiera się stałe opłaty: od wniosku w wysokości zł 50, od zgłoszonego sprzeciwu — zł 100 i od wniosku o wydanie klauzuli wykonalności zł 50.

3. Pełna opłata nie może wynosić mniej niż 150 zł, a w sporach, w których wnioskodawcą jest rolnicza spółdzielnia wytwórcza, rolnicze zrzeszenie spółdzielcze lub rolniczy zespół spółdzielczy, oraz w sporach z Polskimi Kolejami Państwowymi o należność z tytułu umowy przewozu — 60 zł.

§ 94. 1. Połowę opłaty wskazanej w § 93 ust. 1 pobiera się od wniosku o zarządzenie egzekucji.

2. Od zażaleń, wniosków o wstrzymanie wykonania orzeczenia, o wznowienie postępowania, zabezpieczenie roszczenia oraz od zażaleń i skarg na czynności komornika w postępowaniu egzekucyjnym i zabezpieczającym pobiera się stałą opłatę arbitrażową w wysokości 100 zł.

§ 95. Niezależnie od wysokości złożonych opłat komisja arbitrażowa może nałożyć na stronę lub strony obowiązek złożenia zaliczki na pokrycie tego rodzaju wydatków, jak należności świadków, biegłych i tłumaczy, koszty ogłoszeń w pismach, koszty opłat telefonicznych i telegraficznych, oraz innych kosztów wynikłych w toku postępowania.

DZIAŁ IV

Przepisy przejściowe i końcowe.

§ 96. W ramach nadzoru przewidzianego w § 14 Prezes Głównej Komisji Arbitrażowej może w czasie do dnia 31 grudnia 1955 r. wykonywać w zakresie zleconym przez Prezesa Rady Ministrów jego uprawnienia co do prawomocnych orzeczeń okręgowych komisji arbitrażowych kończących postępowanie.

§ 97. Z dniem wejścia w życie niniejszego rozporządzenia traci moc rozporządzenie Rady Ministrów z dnia 15 listopada 1950 r. w sprawie organizacji państwowych komisji arbitrażowych i trybu postępowania arbitrażowego (Dz. U. Nr 53, poz. 484).

§ 98. Przepisy § 20 i § 29 ust. 1 lit. b) nie mają zastosowania do wniosków złożonych przed wejściem w życie niniejszego rozporządzenia. Opłaty arbitrażowe uiszczone przed tym dniem według przepisów dotychczasowych nie podlegają uzupełnieniu ani zwrotowi.

§ 99. Wykonanie rozporządzenia porucza się Prezesowi Rady Ministrów.

§ 100. Rozporządzenie wchodzi w życie z dniem 1 lutego 1953 r.

Prezes Rady Ministrów: *B. Bierut*